

Vendim nr. 43 datë 08.03.2024

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë, i përbërë nga:

Fiona Papajorgji,	Kryesuese
Sandër Beci,	Anëtar
Illir Toska,	Anëtar

në datën 08.03.2024 mori në shqyrtim paraprak kërkesën nr. 1(M) 2024 të Regjistrit Themeltar, që i përket:

KËRKUESE: MINERVA KOTHERJA, përfaqësuar nga Endri Kotherja, me prokurë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve, datë 07.02.2022, për revokimin e vendimit, datë 03.06.2015 për kalimin e çështjes në seancë gjyqësore; nr. 00-2023-4090 (135), datë 15.03.2023 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.
Dërgimi i çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore me praninë e palëve në Gjykatën e Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 4, 17, pika 2, 18, pika 1, 33, pika 1, 41, pikat 1 dhe 2, 42, 131, pika 1, shkronja “f”, 134 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); nenet 6, pika 1 dhe 13 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); ligji nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese (*Kolegji*), pasi dëgjoji relatorin e çështjes Ilir Toska, shqyrtoi kërkesën, dokumentet shoqëruese, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesja Minerva Kotherja dhe shtetasi S.Ç. janë përfshirë në një mosmarrëveshje pronësie për një sipërfaqe trualli, me vendndodhje të përcaktuar në qytetin e Elbasanit. Midis tyre janë zhvilluar disa procese gjyqësore.

Procesi i parë

2. Trashëgimtarët ligjorë të të ndjerit Q.B, mes të cilëve edhe kërkuesja, kanë ndjekur procedurat sipas ligjit nr. 7698, datë 15.04.1993 “Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve” (*ligji nr. 7698/1993*). Me vendimin nr. 381/2, datë 15.09.1994 të Komisionit të Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, Elbasan (*KKKP-ja, Elbasan*), ndërsa është njohur pronësia për 4.500 m² truall, në kuadër të rivendosjes së saj, ndër të tjera, është vendosur që ish-pronari (trashëgimtarët e tij) të kompensohet në vlerë për truallin e zënë me sipërfaqe 590 m².

3. Kërkuesja e ka kundërshtuar në gjykatë këtë vendim të KKKP-së, Elbasan, duke kërkuar ndryshimin e tij. Ndër të tjera, ajo ka pretenduar se brenda sipërfaqes së njohur ka një sipërfaqe trualli të lirë në kuptim të ligjit nr.7698/1993, i cili duhej t’u kthehej trashëgimtarëve të ish-pronarit. Gjatë gjykimit, pasi nga ekspertimi topografik ka rezultuar se një pjesë e truallit posedohej nga shtetasi S.Ç., i cili kishte aty një ndërtim, ky shtetas është thirrur në gjykim si person i tretë.

4. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan, me vendimin nr. 1421, datë 30.09.2004, ka pranuar kërkesëpadinë e kërkueses duke ndryshuar vendimin nr. 381/2, datë 15.09.1994 të KKKP-së, Elbasan, ndër të tjera, edhe duke vendosur kthimin në pronësi të ish-pronarit Q.B. (trashëgimtarëve të tij) të truallit të lirë me sipërfaqe 156 m². Sipas gjykatës, kjo sipërfaqe trualli ishte e lirë në kuptim të ligjit nr.7698/1993, ndërsa ishte zënë nga një ndërtim i shtetasit S.Ç., i cili, sipas informacionit të Drejtorisë së Zhvillimit të Urbanistikës pranë Bashkisë Elbasan nuk dispononte dokument pronësie ose leje ndërtimi për objektin. Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim S.Ç.

Vendim i Kolegjit

Kërkuese: Minerva Kotherja

5. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 131, datë 15.03.2005, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë. Kundër këtij vendimi S.Ç. ka paraqitur rekurs, ndërkohë që trashëgimtarët e Q.B. kanë regjistruar vendimin në ZVRPP-në, Elbasan.

6. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2009-689(221), datë 18.06.2009, ka vendosur prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe dërgimin asaj të çështjes për rishqyrtim. Kundër këtij vendimi kërkuesja ka paraqitur ankim kushtetues individual dhe Gjykata Kushtetuese (Gjykata), me vendimin nr. 95, datë 06.11.2009, ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare, me arsyetimin se kërkuesja nuk ka shteruar mjetet juridike efektive në dispozicion, në kuptim të nenit 131, shkronja "f", të Kushtetutës, përpara se t'i drejtohej asaj.

7. Në rigjykimin e çështjes, pas përsëritjes së shqyrtimit gjyqësor, me vendimin nr. 10-2012-1779(836), datë 22.11.2012, Gjykata e Apelit Durrës ka vendosur ndryshimin e vendimit nr. 1421, datë 30.09.2004 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan dhe rrëzimin e kërkesëpadi së kërkueses. Lidhur me sipërfaqen e truallit prej 156 m², gjykata e apelit ka arsyetuar se në origjinë ai ka qenë pronë e dikujt tjetër (shtetasit Q.O.), të cilit i është shtetëzuar me dekretin nr.801 të vitit 1950. Po kështu, kjo sipërfaqe trualli nuk është e lirë, në kuptim të ligjit nr. 7698/1993, pasi banesa e rrethuar me mur që ndodhej mbi të është ndërtuar në vitin 1950 nga shtetasi M.M., i cili, në vitin 1972, me lejen e Komitetit Ekzekutiv të qytetit Elbasan ia ka shitur atë vëllait të S.Ç., ndërkohë që këta të fundit e kanë pjesëtuar banesën në vitin 1981, ndërsa në vitin 1996 babai i S.Ç. ia ka dhuruar këtij të fundit pjesën e tij. Sipas gjykatës së apelit, trualli me sipërfaqe 156 m² ndodhej brenda rrethimit të vjetër të banesës dhe prej vitit 1981 përdorej nga S.Ç. si rrugë kalimi, ndërsa një pjesë e tij ishte i zënë nga shkallët dhe sheshpushimi i hyrjes në banesën e tij. Kundër vendimit të Gjykatës së Apelit Durrës ka paraqitur rekurs kërkuesja.

8. Me vendimin nr. 00-2022-770, datë 07.03.2022, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit të kërkueses. Kundër këtij vendimi kërkuesja ka paraqitur ankim kushtetues individual dhe Gjykata, me vendimin nr. 98, datë 19.07.2022, ka vendosur moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.

Procesi i dytë

9. Në datën 17.11.2006, gjatë kohës që procesi i parë ndodhej në Gjykatën e Lartë për herë të parë, kërkuesja ka paraqitur një kërkesëpadi me objekt: "Lirimin dhe dorëzimin e sendit,

truallit me sipërfaqe 156 m²". Në këtë proces, i padituri S.Ç. ka paraqitur kundërpadi me objekt: "Detyrimin për njohjen e tij pronar mbi truallin me sipërfaqe 156 m², fituar me parashkrim fitues".

10. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan, me vendimin nr. 801, datë 23.04.2007, ka vendosur pranimin e kërkesëpadi së, duke detyruar të paditurin S.Ç t'i lirojë dhe dorëzojë kërkueses dhe trashëgimtarëve të tjerë ligjorë të Q.B. truallin me sipërfaqe 156 m². Gjykata ka arsyetuar se plotësoheshin kushtet e nenit 296 të Kodit Civil (KC), ndërsa provohej se paditësja (kërkuësja) është një nga bashkëpronaret e pasurisë truall, për të cilën disponon certifikatën e pronësisë, sipas së cilës origjina e pronës është vendimi i KKKP-së, Elbasan, i ndryshuar me vendimin nr. 1421, datë 30.09.2004 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, ndërkohë që, nga ana tjetër, provohej se ky truall posedohej nga i padituri S.Ç. pa asnjë titull pronësie, posedim që realizohej nga ndërtime të paligjshme të bëra mbi këtë truall. Po kështu, gjykata ka arsyetuar se nuk plotësohen kushtet për fitimin e pronësisë me parashkrim fitues nga i padituri S.Ç., pasi nuk provohej që shtetasi M.M. bashkë me banesën të ketë shitur edhe truallin e saj. Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim i padituri S.Ç.

11. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr. 293, datë 27.05.2008, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë në lidhje me kërkesëpadinë. Nga ana tjetër, gjykata e apelit ka prishur vendimin e gjykatës së shkallës së parë dhe kthyer asaj çështjen për rigjykim, për sa i përket kundërpadi së S.Ç. në kushtet kur ajo nuk ishte shprehur në lidhje me të. Kundër këtij vendimi nuk rezulton të jetë bërë rekurs.

12. Në rigjykimin e çështjes të urdhëruar nga gjykata e apelit, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan ka shqyrtuar tashmë vetëm kundërpadinë e paraqitur nga S.Ç. dhe me vendimin nr.1189(13-2009-3908), datë 11.05.2009, ka vendosur rrëzimin e saj. Ajo gjykatë ka arsyetuar se nuk plotësohen kushtet për fitimin e pronësisë me parashkrim fitues nga S.Ç., pasi nuk është plotësuar afati i parashkrimit fitues sipas KC-së në fuqi. Kundër këtij vendimi ka paraqitur ankim S.Ç.

13. Gjykata e Apelit Durrës, me vendimin nr.10-2010-1068(509), datë 01.12.2010, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë. Gjykata e apelit ka arsyetuar se nuk përmbushen kushtet për fitimin e pronësisë nga S.Ç. me parashkrim fitues me ose pa titull sipas neneve 168 dhe 169 të KC-së, pasi nuk provohet ekzistenca e një veprimi juridik për kalim

pronësie, nuk provohet posedimi me mirëbesim i truallit nga S.Ç., përkundrazi, provohet keqbesimi i tij referuar vendimit gjyqësor të formës së prerë (vendimit nr. 1421, datë 30.09.2004 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, i lënë në fuqi me vendimin nr. 131, datë 15.03.2005 të Gjykatës së Apelit Durrës), provohet se trualli është regjistruar në pronësi të kundërpaditurës etj., provohet se trualli nuk është oborr funksional i banesës së S.Ç., sepse nuk është dhënë me studim urbanistik, si dhe se nuk provohet të jetë plotësuar afati i parashkrimit fitues. Kundër këtij vendimi nuk rezulton të jetë bërë rekurs.

Procesi i tretë

14. Në datën 19.12.2012, pasi ka përfunduar rigjykimi i çështjes në gjykatën e apelit në procesin e parë (me vendimin nr. 10-2012-1779 (836), datë 22.11.2012), bazuar në nenin 494, shkronja “d”, të KPC-së së kohës, shtetasi S.Ç. ka paraqitur në Gjykatën e Lartë një kërkesë me objekt rishikimin e vendimeve të formës së prerë të dhënë në procesin ku ai kishte qenë palë (në procesin e dytë), konkretisht: i) vendimit nr. 801, datë 23.04.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan i lënë në fuqi me vendimin nr. 293, datë 27.05.2008 të Gjykatës së Apelit Durrës (në lidhje me padinë e kërkueses për lirimin dhe dorëzimin e truallit me sipërfaqe 156 m²); ii) vendimit nr. 1189, datë 11.05.2009 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan i lënë në fuqi me vendimin nr. 509, datë 01.12.2010 të Gjykatës së Apelit Durrës (në lidhje me kundërpadinë e S.Ç. për njohjen pronar me parashkrim fitues të truallit me sipërfaqe 156 m²). Në kërkesën për rishikim është pretenduar se këto vendime janë bazuar në një vendim të gjykatës (vendimin nr. 1421, datë 30.09.2004 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, i lënë në fuqi me vendimin nr. 131, datë 15.03.2005 të Gjykatës së Apelit Durrës) që më pas është prishur (me vendimin nr. 00-2009-689(221), datë 18.06.2009 të Gjykatës së Lartë, ku në përfundim të atij procesi (i parë) me vendim të formës së prerë (vendimin nr. 10-2012-1779(836), datë 22.11.2012 të Gjykatës së Apelit Durrës) është vendosur rrëzimi i padisë së kërkueses për ndryshimin e vendimit nr. 381/2, datë 15.09.1994 të KKKP-së, Elbasan.

15. Fillimisht, me vendimin e datës 03.06.2015, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, ka vendosur kalimin e saj për shqyrtim në seancë gjyqësore (me praninë e palëve). Në vijim, me vendimin e datës 07.02.2022, ai kolegji ka vendosur revokimin e vendimit të tij për shqyrtimin e

çështjes në seancë gjyqësore dhe shqyrtimin e saj në dhomën e këshillimit (pa praninë e palëve), mbi bazë të dokumenteve (*vendimi i revokimit*).

16. Në datën 16.02.2022, ndërsa ishte njohur me kërkesën për rishikim të S.Ç., kërkesja ka paraqitur përpara Gjykatës së Lartë një parashtrësë me shkrim, me të cilën ka dhënë argumentet e saj për mospranimin e kërkesës për rishikim. Po kështu, në datën 02.03.2022, ajo ka paraqitur edhe një parashtrësë tjetër me shkrim, duke paraqitur përsëri argumente në lidhje me moslegjitimitimin e S.Ç. për paraqitjen e kërkesës për rishikim, për sa kohë ai nuk kishte ushtruar të drejtën e rekursit ndaj vendimeve të dhëna nga Gjykata e Apelit Durrës në procesin gjyqësor për të cilin kërkohet rishikimi, përveçse një nga vendimet objekt kërkesë për rishikim (vendimi për lirimin dhe dorëzimin e truallit) tashmë ishte ekzekutuar.

17. Në vijim, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr. 00-2023-4090(135) datë 15.03.2023, ka vendosur prishjen e vendimeve nr. 801, datë 23.04.2007 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan dhe nr. 293, datë 27.05.2008 të Gjykatës së Apelit Durrës, si dhe të vendimit nr. 1189, datë 11.02.2009 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan dhe të vendimit nr. 509, datë 01.12.2010 të Gjykatës së Apelit Durrës, duke ia dërguar çështjen për rigjykim Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan.

18. Në datën 22.12.2023 kërkesja i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me ankim kushtetues individual për shfuqizimin e vendimit të revokimit, datë 07.02.2022 dhe të vendimit nr. 00-2023-4090(135) datë 15.03.2023, të dhëna nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në procesin e tretë, ankim i cili, pas plotësimit në përputhje me kërkesat e ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar përfundimisht në datën 12.01.2024.

II

Pretendimet e kërkeses

19. **Kërkesja**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar se i është cenuar *e drejta për proces të rregullt ligjor*, e garantuar nga neni 42 i Kushtetutës, në drejtim të:

19.1. *Parimit të sigurisë juridike*, pasi kërkesa për rishikim, me vendimin e datës 03.06.2015 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, ishte caktuar për t'u gjykuar në seancë publike, ndërsa me vendimin e tij të datës 07.02.2022 është vendosur të

shqyrtohet në dhomën e këshillimit. Vendimi i parë për shqyrtimin e kërkesës në seancë gjyqësore, ndonëse është vendim i ndërmjetëm, është një vendim i fazës së parë, i cili sjell pasoja *res judicata* për palët, prandaj revokimi i këtij vendimi është bërë në shkelje flagrante të nenit 451/a të KPC-së. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, kur ka pranuar kërkesën për rishikim, nuk ka marrë parasysht jurisprudencën e Gjykatës së Lartë, Gjykatës dhe Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*GJEDNJ*) lidhur me formën *quasi gjyqësor* të vendimit të KKKP-së, Elbasan, i cili nuk është kundërshtuar nga asnjë person fizik ose juridik publik ose privat, përfshirë edhe nga paraqitësi i kërkesës për rishikim.

- 19.2. *Parimit të gjykatës së caktuar me ligj*, pasi revokimi nga Gjykata e Lartë i vendimit për shqyrtimin e kërkesës për rishikim në seancë gjyqësore është bërë nga një kolegji i saj me 3 gjyqtarë, ndërkohë që ai vendim ishte marrë nga një kolegji me 5 gjyqtarë. Vendimi i revokimit është arsyetuar në bazë të neneve 171/b dhe 485 të KPC-së, por këto dispozita bëjnë fjalë për vendime të ndërmjetme të marra në seancë gjyqësore në prani të palëve, si dhe për vendime të Gjykatës së Lartë në çështje të regjistruara me rekurs, ndërkohë që ndryshimet e bëra në KPC me ligjin nr. 44/2021 nuk parashikojnë revokimin e vendimit të shqyrtimit të kërkesave për rishikim nga seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit, por bëjnë fjalë vetëm për çështjet me rekurs. Kolegji me 3 gjyqtarë, në kundërshtim me vendimin unifikues nr. 1/2006 të Gjykatës së Lartë, ka tejkaluar kompetencën për të vlerësuar vijueshmërinë e shqyrtimit të kërkesës për rishikim, kompetencë e cila i përkiste kolegjit me 5 gjyqtarë që kishte pranuar shqyrtimin e saj me vendimin e datës 03.06.2015. Kërkesa për rishikim duhej të shqyrtohej nga një kolegji me 5 gjyqtarë, ndërkohë që është shqyrtuar nga një kolegji tjetër me 3 gjyqtarë, ndaj, në këtë mënyrë, nuk është zbatuar ligji procedural i kohës, duke shkelur në këtë mënyrë parimin e retroaktivitetit të ligjit procedural.
- 19.3. *Së drejtës për t'u dëgjuar*, të garantuar nga neni 33, pika 1, i Kushtetutës, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk ka kryer shpalljen e datës dhe të orës për shqyrtimin e çështjes së revokimit të vendimit të mëparshëm të datës 03.06.2015,

shkak për të cilin kërkuesja nuk ka arritur që për këtë seancë *extra procedurale* të dëgjohej dhe të paraqesë pretendime. KPC-ja e kohës nuk parashikon shqyrtimin e kërkesave të tilla në dhomën e këshillimit, por vetëm në seancë gjyqësore. Në respektim të vendimit unifikues nr. 1/2006 të Gjykatës së Lartë dhe të vendimit nr. 17/2005 të Gjykatës, ky Kolegj nuk duhej ta kishte shqyrtuar kërkesën për rishikim në dhomën e këshillimit, pasi në këtë mënyrë i ka mohuar kërkueses të drejtën për t'u njohur me provat, për të parashtruar pretendime në lidhje me legjitimitimin e kërkuesit të rishikimit dhe të drejtën për t'u dëgjuar në seancë gjyqësore, për sa kohë gjykimi kishte filluar rishtazi dhe debati gjyqësor ishte i domosdoshëm.

- 19.4. *Parimit të barazisë përpara ligjit*, të garantuar nga neni 18 i Kushtetutës, pasi vendimi i revokimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i datës 07.02.2022, ka favorizuar palën që ka paraqitur kërkesën për rishikim, duke mos garantuar për kërkuesen të drejtën për t'u dëgjuar. Kërkuesja gjendet në kushte pabarazie me ata shtetas për të cilët është vendosur shqyrtimi në seancë gjyqësore i kërkesave për rishikim të paraqitura gjatë periudhës 2012-2021, siç del nga vendimi nr. 91, datë 01.03.2023 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
- 19.5. *Parimit të gjykatës së paanshme*, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka shqyrtuar vetëm pretendimet e palës që ka paraqitur kërkesën për rishikim dhe nuk ka marrë në shqyrtim dhe analizuar me hollësi pretendimet e kërkueses, përfshirë kundërshtimet e saj në lidhje me legjitimitimin e shtetasit S.Ç. për paraqitjen e kërkesës për rishikim dhe për sa i përket gjykimit të çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve.
- 19.6. *Parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit*, pasi Kolegji Civil i Gjykatës nuk ka analizuar kundërshtimet e kërkueses të datës 01.03.2023 në lidhje me legjitimitimin e paraqitësit të kërkesës për rishikim dhe pasjen ai të një interesi të ligjshëm për të kërkuar rishikimin e vendimeve gjyqësore, për të cilat nuk ka ushtruar rekurs dhe që janë ekzekutuar, ndërkohë që nuk disponon asnjë dokument ligjor për trullin e njohur trashëgimtarëve të subjektit të shpronësuar.

19.7. *Standardit të arsytimit të vendimit*, pasi Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka dështuar të arsyetojë se përse mbi bazën e ndryshimeve të bëra KPC-së me ligjin nr. 44/2021, duhet të zbatohen dispozitat e këtij ligji në lidhje me nenin 494 të këtij kodi, duke mos marrë ai në konsideratë dispozitën tranzitore të ligjit, nenin 32, pika 2, të tij, sipas të cilit ky ligj ka efekte vetëm për rekursat dhe jo për kërkesat për rishikim për një proces të nisur në vitin 2015. Ai kolegji, pa një analizë juridiko-ligjore, ka realizuar gjykimin mbi dispozita procedurale me efekte retroaktive, të cilat nuk ishin miratuar nga ligjvënësi në momentin e paraqitjes së kërkesës për rishikim, duke mos arsyetuar vendimin bazuar në nenin 498 të KPC-së, por në nenin 485 të tij. Vendimi i këtij kolegji për pranimin e kërkesës për rishikim është kontradiktor, i pamjaftueshëm dhe i paqartë, duke mos përmbushur standardet kushtetuese të arsytimit të lidhur me parimin e sigurisë juridike.

III

Vlerësimi i Kolegjit

A. Për legjitimitimin e kërkueses

20. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me inicimin e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pikat 1, shkronja “Y” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësuar në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale, mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur, si dhe rregullimet e veçanta ligjore të shqyrtimit paraprak të kërkesës. Kriteret për pranueshmërinë e kërkesës janë të natyrës kumulative, në kuptimin që ato duhet të plotësohen njëkohësisht. Mjafton mosplotësimi i njërit prej tyre që kërkuesi të mos legjitimohet për vënien në lëvizje të gjykimit kushtetues.

21. Kërkuësja legjitimohet *ratione personae* t'i drejtohet Gjykatës si bartëse e të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, bazuar në nenet 131, pika 1, shkronja "f" dhe 134, pika 1, shkronja "i", të saj, pasi ka qenë palë në procesin gjyqësor të kundërshtuar dhe ka interes të drejtpërdrejtë në çështjen e parashtruar.

22. Një kriter tjetër paraprak është *shterimi i mjeteve juridike efektive*, i parashikuar nga nenet 131, pika 1, shkronja "f" dhe 134, pika 1, shkronja "i", të Kushtetutës, si dhe neni 71/a, pika 1, shkronja "a", i ligjit nr. 8577/2000. Gjykata ka pohuar se në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja "f", të Kushtetutës, ankuesi duhet të shfrytëzojë në shkallët e sistemit gjyqësor të gjitha mjetet e lejueshme dhe mundësitë procedurale për vendosjen në vend të të drejtave të pretenduara të shkelura. Mjetet ligjore shterojnë kur, në varësi të rrethanave të çështjes, rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi (*shih vendimet nr. 7, datë 21.02.2023; nr. 10, datë 04.03.2021; nr. 56, datë 25.07.2017 të Gjykatës Kushtetuese*).

23. Në rastin konkret, Kolegji vëren se kërkuësja ka kërkuar shfuqizimin e vendimit të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nr. 00-2023-4090(135), datë 15.03.2023, për pranimin e kërkesës së palës së saj kundërshtare për rishikimin e dy vendimeve gjyqësore të formës së prerë, për të cilin rregullat procedurale nuk parashikojnë mjete të tjera ankimi, ndaj ajo i ka shteruar mjetet juridike efektive, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja "f", të Kushtetutës dhe neni 71/a, pika 1, shkronja "a", të ligjit nr. 8577/2000, përpara se t'i drejtohet kësaj Gjykate. Ndërsa, lidhur me vendimin për revokimin e vendimit për shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore dhe kalimin e saj për shqyrtim në dhomën e këshillimit, mbi bazë të dokumenteve, Kolegji thekson se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë i datës 07.02.2022, në rastin në shqyrtim, ka ndryshuar vetëm formën e shqyrtimit të kërkesës, nga seancë gjyqësore dëgjimore (me praninë e palëve), në seancë mbi bazë të dokumenteve (pa praninë e palëve) dhe, si i tillë, nuk ka ndryshuar thelbin e të drejtave të kërkuësës. Në këtë kuptim, si element i procedurës për shqyrtimin e kërkesës për rishikim, pretendimet lidhur me të vlerësohen në kontekstin e pretendimeve të parashtruara për vendimmarrjen e Gjykatës së Lartë që ka vendosur për kërkesën për rishikim, procedurë e cila ka përfunduar me vendimin e saj nr. 00-2023-4090(135) datë 15.03.2023.

24. Po kështu, bazuar në nenin 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, sipas të cilit afati për paraqitjen e ankimit kushtetues individual është 4 muaj nga konstatimi i cenimit të së drejtës, Kolegji vëren se kërkesja legjitimohet edhe *ratione temporis*, pasi vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë mban datën 15.03.2023, ndërsa kërkesa është paraqitur në Gjykatë në datën 22.12.2023, ndërkohë që referuar shkresës nr. 889/1, datë 19.02.2024 të Gjykatës së Lartë, vendimi në fjalë është bërë i disponueshëm për palët në datën 03.11.2023 nëpërmjet publikimit në faqen e saj zyrtare, çka tregon se kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 4-mujor.

25. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, në referim të nenit 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës, si dhe nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, kontrolli kushtetues ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave dhe lirive themelore të garantuara në Kushtetutë, kur pasojat negative janë të drejtpërdrejta dhe reale për kërkuuesin dhe kur shqyrtimi kushtetues i çështjes mund të rivendosë të drejtën kushtetuese të shkelur.

26. Në kërkesën e saj, kërkesja ka pretenduar cenimin e së drejtës për t’u dëgjuar dhe të parimit të barazisë përpara ligjit, me argumentin se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk i ka garantuar asaj të drejtën për t’u dëgjuar, ndaj nisur nga kjo këto pretendime në vijim do të analizohen në vështrim të së drejtës për t’u dëgjuar.

27. Po kështu, kërkesja ka pretenduar cenimin e parimit të gjykatës së paanshme, të parimit të barazisë së armëve dhe kontradiktoritetit, si dhe të standardit të arsytimit të vendimit, me argumentin se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk i ka shqyrtuar kundërshtimet e saj lidhur me legjitimitimin e shtetasit S.Ç. për paraqitjen e kërkesës për rishikim dhe nuk i ka analizuar ato në vendim, ndaj, nisur nga kjo këto pretendime, në vijim do të analizohen në vështrim të standardit të arsytimit të vendimit.

28. Nga sa më lart, Kolegji çmon se *ratione materiae*, pretendimet e kërkueses për cenimin e parimit të sigurisë juridike, të parimit të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj, së drejtës për t’u dëgjuar dhe të standardit të arsytimit të vendimit, *prima facie* përfshihen në kompetencën e kësaj Gjykate, për rrjedhojë do të analizohen në vijim.

B. Për pretendimin e cenimit të parimit të sigurisë juridike

29. Kërkuësja ka pretenduar se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, përmes vendimit të datës 07.02.2022, për revokimin e vendimit të tij të datës 03.06.2015, për shqyrtimin e kërkesës për rishikim në seancë gjyqësore me praninë e palëve, ka cenuar parimin e sigurisë juridike në drejtim të *res judicata*, pasi vendimi për shqyrtimin e kërkesës në seancë gjyqësore, ndonëse është vendim i ndërmjetëm, është një vendim i fazës së parë, i cili sjell pasoja *res judicata* për palët, prandaj revokimi i këtij vendimi është bërë në shkelje flagrante të nenit 451/a të KPC-së. Po kështu, sipas saj, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, kur ka pranuar kërkesën për rishikim, nuk ka marrë parasysh jurisprudencën e Gjykatës së Lartë, Gjykatës dhe GJEDNJ-së lidhur me formën *quasi gjyqësor* të vendimit të KKKP-së, Elbasan, i cili nuk është kundërshtuar nga asnjë person fizik ose juridik publik ose privat, përfshirë edhe nga paraqitësi i kërkesës për rishikim.

30. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se në rastin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë, siguria juridike nënkupton që në rastet kur gjykata ka vendosur përfundimisht për një çështje, vendimi i saj nuk duhet të vihet në dyshim. Kur vendimi ka marrë formë të prerë, ai është i detyrueshëm për palët, trashëgimtarët e tyre, për personat që tërheqin të drejta nga palët, për gjykatën që ka dhënë vendimin dhe për të gjitha gjykatat dhe institucionet e tjera. Asnjë gjykatë nuk mundet të gjykojë sërish të njëjtën padi kundrejt të njëjtave palë (*shih vendimet nr.17, datë 23.03.2023; nr.50, datë 03.07.2017; nr.23, datë 08.06.2007 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Në lidhje me vendimet e KKKP-ve, Gjykata është shprehur se ato janë akte *sui generis* të nxjerra nga një organ *sui generis*, për të cilin GJEDNJ-ja ka përdorur termin *quasi gjykatë*. Vendimi i KKKP-së barazohet me një vendim gjyqësor i cili krijon pritshmërinë e ligjshme të individit se ose do të vihet në posedim të pronës, ose do të dëmshpërblehet (*shih vendimin nr. 27, datë 26.05.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Për sa u përket të drejtave të fituara si elemente të parimit të sigurisë juridike, çdo proces ku vihen në dyshim të drejtat e fituara, nuk mund të konsiderohet se qëndron jashtë nocionit të “procesit të rregullt”, përderisa diskutohet e vendoset lidhur me këto të drejta të fituara. Ky parim është i detyrueshëm të respektohet në të gjitha fazat e një procesi ku pretendohet cenimi i të drejtave të fituara dhe siguria juridike që rrjedh prej tyre (*shih vendimet nr. 31 datë 29.05.2023; nr. 10, datë 13.02.2017; nr. 17, datë 18.07.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Në rastin konkret, Kolegji vëren se pretendimin për cenimin e parimit të sigurisë juridike kërkuesja e lidh me vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë për revokimin e vendimit për shqyrtim të kërkesës për rishikim në seancë gjyqësore dhe kalimin e saj për shqyrtim në dhomën e këshillimit, mbi bazë të dokumenteve. Kolegji rithekson se ky vendim nuk vendos për thelbin e të drejtave, por përcakton vetëm formën e gjykimit të kërkesës për rishikim nga seancë gjyqësore me praninë e palëve në seancë në dhomën e këshillimit, mbi bazë të dokumenteve, pra pa praninë e palëve (*shih paragrafin 23 të vendimit*). Për rrjedhojë, pretendimi i kërkueses se ky vendim përbën *res iudicata*, nuk qëndron.

34. Po kështu, Kolegji vëren se këtë pretendim kërkuesja e lidh edhe me vendimin e KKKP-së, Elbasan, që sipas saj përbën një vendim *quasi gjyqësor*. Duke mos vënë në dyshim natyrën e këtij vendimi të KKKP-së, Elbasan, Kolegji konstaton se kërkuesja nuk parashtron asnjë argument konkret se përse vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë për pranimin e kërkesës për rishikim ka cenuar parimin e sigurisë juridike, ndërkohë që nuk konstaton se përmes këtij procesi të jetë vendosur për të drejta të fituara nëpërmjet atij vendimi të KKKP-së, Elbasan, për rrjedhojë pretendimi i kërkueses nuk qëndron.

35. Për sa më lart, Kolegji çmon se pretendimi i kërkueses për cenimin e parimit të sigurisë juridike të lidhur me gjënë e gjykuar është haptazi i pabazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të parimit të gjykatës së caktuar me ligj

36. Kërkuesja ka pretenduar se revokimi nga Gjykata e Lartë i vendimit për shqyrtimin e kërkesës për rishikim në seancë gjyqësore është bërë nga një kolegji i saj me 3 gjyqtarë, ndërkohë që ai vendim ishte marrë nga një kolegji me 5 gjyqtarë. Vendimi i revokimit është arsyetuar në bazë të neneve 171/b dhe 485 të KPC-së, por këto dispozita bëjnë fjalë për vendime të ndërmjetme të marra në seancë gjyqësore në prani të palëve, si dhe për vendime të Gjykatës së Lartë në çështje të regjistruara me rekurs, ndërkohë që ndryshimet e bëra në KPC me ligjin nr. 44/2021 nuk parashikojnë revokimin e vendimit të shqyrtimit të kërkesave për rishikim nga seancë gjyqësore në dhomën e këshillimit, por bëjnë fjalë vetëm për çështjet me rekurs. Kolegji me 3 gjyqtarë, në kundërshtim me vendimin unifikues nr. 1/2006 të Gjykatës së Lartë, ka tejkaluar kompetencën për të vlerësuar vijueshmërinë e shqyrtimit të kërkesës për rishikim, kompetencë e cila i përkiste

kolegjit me 5 gjyqtarë që kishte pranuar shqyrtimin e saj me vendimin e datës 03.06.2015. Kërkesa për rishikim duhej të shqyrtohej nga një koleg me 5 gjyqtarë, ndërkohë që është shqyrtuar nga një koleg tjetër me 3 gjyqtarë, ndaj në këtë mënyrë nuk është zbatuar ligji procedural i kohës, duke shkelur në këtë mënyrë parimin e retroaktivitetit të ligjit procedural.

37. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka vlerësuar se një nga elementet e procesit të rregullt, sipas nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së, është edhe shqyrtimi i çështjes nga një “gjykatë e caktuar me ligj”. Ky element në sensin material, karakterizohet, nga funksioni i saj gjyqësor, që ka të bëjë me zgjidhjen e çështjeve nga organe të ngarkuara me ligj për të dhënë drejtësi. Përveç këtij kushti, këto organe duhet të shqyrtojnë dhe të vendosin për çështje që janë në kompetencë të tyre gjatë një procesi të zhvilluar për një procedurë ligjërishit të përcaktuar dhe në pajtim me rendin juridik (shih vendimet nr. 7, datë 23.02.2021; nr. 27, datë 24.06.2013; nr. 31, datë 01.12.2005 të Gjykatës Kushtetuese). Ajo ka theksuar se përcaktimi i saktë i kompetencës është detyrim që rrjedh nga parimi i shtetit të së drejtës, sanksionuar në nenin 4 të Kushtetutës, sipas të cilit, e drejta përbën bazën dhe kufijtë e veprimtarisë së shtetit (shih vendimet nr. 62, datë 04.11.2016; nr. 27, datë 27.07.2009 të Gjykatës Kushtetuese). Parimin e “gjykatës së caktuar me ligj” Gjykata e ka parë të lidhur ngushtë edhe me përbërjen e trupit gjykues, të ngarkuar për shqyrtimin e çdo çështjeje konkrete (shih vendimet nr. 12, datë 09.03.2021; nr. 69, datë 17.11.2015 të Gjykatës Kushtetuese).

38. Po kështu, në jurisprudencën e saj, pavarësisht karakterit civil ose penal të procesit, Gjykata është shprehur se në të drejtën procedurale, ndryshe nga ajo materiale, ligji i ri ka fuqi edhe për çështjet që janë në gjykim, me përjashtim të rastit kur vetë ai shprehet ndryshe, pra kur vetë ligji ka parashikuar dispozita procedurale kalimtare (shih vendimet nr. 19, datë 25.04.2013; nr. 11, datë 23.04.2009; nr. 11, datë 19.09.1995 të Gjykatës Kushtetuese).

39. Nga ana tjetër, Gjykata ka theksuar se interpretimi i ligjit, zbatimi i tij në çështjet konkrete, si dhe vlerësimi i fakteve dhe rrethanave, janë çështje që ndajnë juridiksionin e gjykatave të zakonshme nga juridiksioni kushtetues. Kontrolli kushtetues që kjo Gjykatë ushtron ndaj vendimeve gjyqësore është i kufizuar vetëm në funksion të mbrojtjes së të drejtave kushtetuese të individit për një proces të rregullt ligjor. Problemet e interpretimit dhe të zbatimit të ligjit për zgjidhjen e çështjeve konkrete nuk përbëjnë juridiksion kushtetues, nëse ato nuk shoqërohen me

cenimin e këtyre të drejtave (*shih vendimet nr. 38, datë 30.06.2014; nr. 3, datë 19.02.2013; nr. 22, datë 22.07.2009 të Gjykatës Kushtetuese*).

40. Kolegji vëren se për shkak të delegimit që neni 141 i Kushtetutës ka bërë te ligji, Kuvendi ka miratuar ndryshimet ligjore të nevojshme për zbatimin e kompetencave të reja kushtetuese të Gjykatës së Lartë (*shih vendimin nr. 17, datë 30.03.2021 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuadër është miratuar edhe ligji nr. 38/2017 (që ka hyrë në fuqi në datën 05.11.2017), i cili ka përcaktuar rregulla të reja procedurale në lidhje me përbërjen e trupit gjykues të kolegjeve të Gjykatës së Lartë, duke parashikuar se gjykimi i çështjeve nga kjo gjykatë bëhet në kolegje me trup gjykues të përbërë nga 3 gjyqtarë (neni 35, paragrafi 5). Përbërja me 3 gjyqtarë e trupit gjykues të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë është parashikuar edhe në nenin 31, pika 2, të ligjit nr. 98/2016, datë 06.10.2016 “Për organizimin e pushtetit gjyqësor në Republikën e Shqipërisë”. Këto dispozita kanë karakter procedural dhe, përveç rasteve kur parashikohet shprehimisht ndryshe, zbatohen në përputhje me parimin *tempus regit processum*, sipas të cilit ligji i ri procedural ka fuqi edhe për çështjet që janë në gjykim, për sa kohë nuk cenojnë interesa ose të drejta procedurale të palëve të njohura apo të garantuara nga ligji i mëparshëm.

41. Duke iu kthyer rastit konkret, për sa i përket pretendimit për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj për shkak se përbërja me 3 gjyqtarë e trupit gjykues të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë që ka dhënë vendimin e revokimit ose edhe vendimin për kërkesën për rishikim, ka qenë e ndryshme nga përbërja e tij me 5 gjyqtarë që në vitin 2015 ka vendosur kalimin për shqyrtim të kërkesës për rishikim në seancë gjyqësore me praninë e palëve, Kolegji vëren se ky pretendim është haptazi i pabazuar. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në këtë rast është formuar sipas ligjit procedural të kohës në momentin e shqyrtimit të kërkesës, në përputhje me parimin *tempus regit processum*, për sa kohë rregullimi i ri ligjor në këtë drejtim ka të bëjë me aspekte të organizimit dhe funksionimit të gjykatave dhe jo me të drejta kushtetuese dhe ligjore të palëve. Një gjë e tillë është arsyetuar gjerësisht nga ai kolegji në vendimin e kundërshtuar nr. 00-2023-4090(135) datë 15.03.2023 (*shih paragrafët 24-36 të vendimit të Gjykatës së Lartë*). Vlen të theksohet se, sikurse është evidentuar edhe në vendimin e kundërshtuar, njësimi i praktikës gjyqësore sipas vendimit unifikues nr. 1/2006 të Gjykatës së Lartë ose dhe jurisprudenca kushtetuese në ato vite ka një kontekst të ndryshëm ligjor procedural për sa i përket kompetencës

funkcionale ekskluzive të Gjykatës së Lartë për shqyrtimin e kërkesave për rishikimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë dhe, në veçanti, në lidhje me kompozimin e trupit gjykues të kolegjeve të saj.

42. Për rrjedhojë, Kolegji çmon se pretendimi i kërkueses për cenimin e parimit të gjykatës së caktuar me ligj është haptazi i pabazuar.

Ç. Për pretendimin e cenimit të së drejtës për t'u dëgjuar

43. Kërkuësja ka pretenduar se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk ka kryer shpalljen e datës dhe orës për shqyrtimin e çështjes së revokimit të vendimit të mëparshëm të datës 03.06.2015, shkak për të cilin ajo nuk ka arritur që për këtë seancë *extra* procedurale të dëgjohet dhe të paraqesë pretendime, ndërkohë që KPC-ja e kohës nuk parashikon shqyrtimin e kërkesave të tilla në dhomën e këshillimit, por vetëm në seancë gjyqësore. Sipas saj, në respektim të vendimit unifikues nr. 1/2006 të Gjykatës së Lartë dhe të vendimit nr. 17/2005 të Gjykatës, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë nuk duhej ta kishte shqyrtuar kërkesën për rishikim në dhomën e këshillimit, pasi në këtë mënyrë i ka mohuar të drejtën për t'u njohur me provat, për të parashtruar pretendime në lidhje me legjitimitimin e kërkuetit të rishikimit dhe të drejtën për t'u dëgjuar në seancë gjyqësore, për sa kohë gjykimi kishte filluar rishtazi dhe debati gjyqësor ishte i domosdoshëm. Po kështu, sipas kërkueses, revokimi i vendimit për shqyrtimin e çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve ka favorizuar palën që ka paraqitur kërkesën për rishikim, duke mos i garantuar asaj të drejtën për t'u dëgjuar. Kërkuësja gjendet në kushte pabarazie me ata shtetas për të cilët është vendosur shqyrtimi në seancë gjyqësore i kërkesave për rishikim të paraqitura gjatë periudhës 2012-2021.

44. Kolegji vëren se pretendimet e kërkueses për cenimin e së drejtës për t'u dëgjuar paraqiten në dy drejtime: Së pari, për mosnjoftimin nga Gjykata e Lartë të shqyrtimit prej saj në dhomën e këshillimit të formës së gjykimit që do të ndiqte për çështjen; së dyti, për formën e gjykimit të ndjekur në fakt nga Gjykata e Lartë për shqyrtimin e kërkesës për rishikim, pra për shqyrtimin e saj në dhomë këshillimi mbi bazë dokumentesh dhe jo në seancë dëgjimore.

45. Gjykata në jurisprudencën e saj ka pohuar se e drejta për t'u dëgjuar, në unitet edhe me të drejta të tjera, ka për qëllim garantimin e një procesi gjyqësor ku individit i krijohen mundësitë

që, përpara marrjes së vendimit gjyqësor, të dëgjohej realisht për thelbin e çështjes. Nëpërmjet pjesëmarrjes dhe krijimit të kushteve për t'u dëgjuar, individëve u krijohej mundësi të barabarta për deklaratimet e tyre, për parashtrimin e fakteve, provave e vlerësimeve ligjore (*shih vendimet nr.7, datë 12.03.2010; nr.12, datë 06.06.2005 të Gjykatës Kushtetuese*). E drejta për t'u dëgjuar dhe për t'u mbrojtur, në kontekstin kushtetues të procesit të rregullt, nuk nënkupton vetëm atë për t'u dëgjuar personalisht përpara gjykatës, por ajo realizohet edhe përmes shqyrtimit të dokumenteve, pra mbi komentet dhe shpjegimet e dhëna me shkrim nga palët ndërgjyqëse (*shih vendimet nr.43, datë 27.12.2022; nr. 41, datë 22.12.2022; nr. 38, datë 02.12.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

46. Po kështu, Gjykata ka theksuar se e drejta për t'u njoftuar për një gjykim dhe pjesëmarrja në të është e lidhur me vendimmarrjen e gjykatës, e cila ndikon drejtpërsëdrejti mbi të drejtat subjektive ose interesat e ligjshëm të individit. Nga ana tjetër, e drejta për të marrë pjesë në gjykim krijon të njëjtat mundësi, për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjakë, në raport me palën kundërshtare. E drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim, u paraprin të drejtave të tjera, pasi, nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës, në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor (*shih vendimet nr.18, datë 04.04.2023; nr.34, datë 25.07.2011; nr.34, datë 03.10.2007 të Gjykatës Kushtetuese*).

47. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka përcaktuar disa standarde kushtetuese, të cilat janë të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën, në mënyrë të tillë që cenimi i njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerave. Ajo ka theksuar se e drejta për t'u njoftuar për të marrë pjesë në gjykim u paraprin të drejtave të tjera, pasi nëse pala ndërgjyqëse nuk njoftohet për datën dhe orën e seancës, ajo detyrimisht do të gjendet në pamundësi objektive për të ushtruar të drejtat që i garantohen nga neni 42 i Kushtetutës në kuadrin e një procesi të rregullt ligjor. Nga ana tjetër, e drejta për të marrë pjesë në gjykim krijon të njëjtat mundësi për të paraqitur prova dhe argumente në mbrojtje të interesave vetjakë në raport me palën kundërshtare (*shih vendimet nr. 29, datë 26.05.2023; nr. 37, datë 30.06.2016; nr. 31, datë 26.05.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

48. Lidhur me njoftimin për shqyrtimin e kërkesës për rishikim në Gjykatën e Lartë, Kolegji vëren se në nenin 497, pika 1, që i përket titullit të tretë të pjesës së tretë të KPC-së, që rregullon institutin e rishikimit, pas ndryshimeve të bëra me ligjin nr. 38/2017, datë 30.03.2017, parashikohet se gjykata kompetente për shqyrtimin e kërkesës për rishikim gjykon sipas rregullave të zbatueshme për atë shkallë gjykimi. Ndërkohë, në titullin e dytë të kësaj pjesë, KPC-ja rregullon rekursin në Gjykatën e Lartë, ku në nenin 482, pika 3, parashikohet se sekretaria shpall listat e shqyrtimit të rekurseve të paktën 15 ditë përpara datës së shqyrtimit. Njoftimi për ditën, orën, si dhe përbërjen e trupit gjykues që shqyrton rekursin bëhet me shpallje në mjediset e Gjykatës së Lartë, si dhe në faqen e saj të internetit dhe me njoftim individual, kur palët ose përfaqësuesit e tyre kanë lënë të dhënat e tyre elektronike të kontaktit në shkallët e tjera të gjykimit. Për sa i përket procedurës së shqyrtimit të çështjes (rekursit) në Gjykatën e Lartë, në pjesën e tretë, titullin e dytë, kreu II, KPC-ja parashikon dy forma gjykimi, atë në dhomën e këshillimit mbi bazë të dokumenteve/seancë mbi dokumente (neni 482) dhe atë në seancë gjyqësore me praninë e palëve/seancë dëgjimore (neni 482/a).

49. Forma e gjykimit të kërkesës për rishikim nga Gjykata e Lartë, përpara ndryshimeve të KPC-së në vitin 2017, është bërë objekt kontrolli kushtetues dhe, më tej, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë ndryshuar praktikën gjyqësore përmes vendimit unifikues nr. 1, datë 31.01.2006. Në këtë vendim, ato kanë vlerësuar se neni 42 i Kushtetutës, neni 6 i KEDNJ-së, precedentët e GJEDNJ-së dhe neni 447 i KPC-së (që rregullon njoftimin e ankimit për palët e tjera), i ka garantuar kujtdo të drejtën për proces të rregullt gjyqësor, në themel të të cilit qëndron dhënia e mundësive të barabarta të të gjithë palëve për ndjekjen e mbrojtjen e çështjes në gjykatë, duke i siguruar mundësitë për të parashtruar pretendimet e saj, në kushtet që nuk e vënë atë në gjendje shumë më pak të favorshme se sa palën e kundërt. Në raste të tilla, standardi minimal që duhet t'i garantohet palës respektive është shansi i barabartë për të qenë në një proces gjyqësor, për të cilin gjyqfituesi është ende nën përfytyrimin e një të drejte të fituar me vendimin të formës së prerë. Mbi këtë bazë, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë kanë arritur në përfundimet unifikuese se: a) shqyrtimi në dhomën e këshillimit i kërkesës për rishikim konsiderohet shqyrtim paraprak i çështjes dhe jo seancë dëgjimore. Në këtë shqyrtim vendoset mospranimi i kërkesës për rishikim nëse nuk përmbushen kriteret ligjore për t'i "hapur rrugën" rishikimit të një vendimi

gjyqësor të formës së prerë, pa cenuar kështu vendimin që ka zgjidhur përfundimisht çështjen; b) në të kundërt, kur në dhomën e këshillimit konstatohet se faktet e paraqitura nga pala kërkuese mund të jenë shkaqe nga ato që ligji lejon rishikimin e një vendimi të formës së prerë, çështja duhet të kalohet në seancë të hapur gjyqësore për vlerësimin e shkaqeve të rishikimit. Gjykimi në seancë gjyqësore nuk është gjykim themeli, por një seancë dëgjimore ku secila nga palët pjesëmarrëse në gjykim, në zbatim të parimit të kontradiktoritetit, paraqet argumentet e veta.

50. Duke iu rikthyer çështjes konkrete, Kolegji konstaton se procesi i rishikimit është vënë në lëvizje me kërkesën e shtetasit S.Ç., si pala gjyqësore në procesin e dytë gjyqësor të themelit. Kërkesa për rishikim është marrë në shqyrtim paraprak nga Gjykata e Lartë, kolegji seleksionues i saj, i cili, pasi ka vlerësuar se ajo plotësonte kriteret e pranueshmërisë për shqyrtim, me vendimin e datës 03.06.2015 ka vendosur kalimin e saj për shqyrtim në seancë gjyqësore, sikurse një gjë e tillë përcaktohej nga ligji procedural i kohës dhe praktika gjyqësore e unifikuar. Megjithatë, çështja nuk është shqyrtuar deri në rifillimin e funksionimit të Gjykatës së Lartë, kur me vendimin e datës 07.02.2022, trupi gjyqësor i Kolegjit Civil të saj, në kontekst të ndryshimeve të ligjit procedural, ka vendosur revokimin e vendimit të kolegjit seleksionues dhe kthimin e çështjes për shqyrtim në dhomën e këshillimit, mbi bazë të dokumenteve, pra sipas formës së gjykimit që ligji ka përcaktuar si rregull për atë gjykatë. Me këtë vendim është njoftuar edhe kërkuësja, ndërsa ajo është ftuar për të paraqitur parashtrime me shkrim rreth kërkesës për rishikim të S.Ç., gjë të cilën e ka bërë ndërsa të paktën në dy raste ka depozituar kundërshtimet e saj. Vetëm pas kësaj kërkesa për rishikim është shqyrtuar nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, ku në përfundim të shqyrtimit në themel të saj, me vendimin e datës 15.03.2023, ka vendosur pranimin e kërkesës për rishikim, duke prishur vendimet gjyqësore objekt kërkesë dhe dërguar çështjen për rigjykim në gjykatën e shkallës së parë.

51. Për sa më sipër, Kolegji vëren se kërkuësja është njoftuar rregullisht për shqyrtimin e kërkesës për rishikim, njoftim pas të cilit ka parashtruar argumentet kundërshtuese të saj. Në këtë kuptim, nuk rezulton që kërkuëses t'i jetë cenuar e drejta për t'u dëgjuar për sa kohë asaj i është garantuar kjo e drejtë, duke iu mundësuar të paraqesë kundërshtimet e saj në lidhje me kërkesën për rishikim të palës kundërshtare. Argumentet e saj se kërkesa për rishikim duhej të shqyrtohej në seancë gjyqësore me praninë e palëve, sepse kështu kishte vendosur gjykata më herët apo se në

rastin konkret debati gjyqësor ishte i domosdoshëm, kanë të bëjnë me mënyrën e interpretimit dhe zbatimit të ligjit procedural nga Gjykata e Lartë, çka është një çështje që i përket juridiksionit të gjykatave të zakonshme dhe jo juridiksionit kushtetues. Ndërkohë, kërkesja nuk argumenton se si kjo mënyrë e interpretimit dhe zbatimit të ligjit nga Gjykata e Lartë i ka cenuar asaj të drejtën për t'u dëgjuar. Në kontekst të rrethanave të rastit, Kolegji vëren se kërkesja nuk ka parashtruar argumente të qenësishme mbi të cilët të mund të vihet në diskutim arsyeshmëria e interpretimit dhe zbatimit të ligjit procedural nga Gjykata e Lartë për sa i përket formës së gjykimit të ndjekur gjë e cila, nga ana tjetër, të ketë ndikuar në zhvillimin e një gjykimi të drejtë. Pavarësisht formës së shqyrtimit të kërkesës për rishikim, në dhomën e këshillimit mbi bazë të dokumenteve, pra zhvillimit të saj pa praninë fizike të palëve, Kolegji vlerëson se kjo formë gjykimi nuk do të thotë se ato nuk janë dëgjuar. Përkundrazi, në këto raste debati i palëve realizohet njësoj pavarësisht mënyrës së paraqitjes nga ato të argumenteve, pra me shkrim dhe përmes shkëmbimit respektiv dhe në kohën e duhur të parashtrimeve, prapësimeve dhe provave dokumentare, të cilave Gjykata e Lartë u ka dhënë përgjigje, duke vlerësuar bazueshmërinë në themel të kërkesës për rishikim. Për rrjedhojë, për sa kohë për kërkesen nuk evidentohet ardhja e ndonjë pasoje për të drejtën kushtetuese të pretenduar si të cenuar, Kolegji vlerëson se pretendimi i saj për cenimin e së drejtës për t'u dëgjuar, nuk qëndron. Kërkesja nuk rezulton të jenë vendosur në pozita të pafavorshme lidhur me të drejtën për t'u dëgjuar si pjesë e të drejtës së mbrojtjes efektive.

52. Për rrjedhojë, Kolegji çmon se pretendimi i kërkeses për cenimin e së drejtës për t'u dëgjuar është haptazi i pabazuar.

D. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsytimit të vendimit

53. Kërkesja ka pretenduar se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka shqyrtuar vetëm pretendimet e palës që ka paraqitur kërkesën për rishikim dhe nuk ka marrë në shqyrtim dhe analizuar me hollësi pretendimet e saj, përfshirë kundërshtimet në lidhje me legjitimitetin e shtetasit S.Ç. për paraqitjen e kërkesës për rishikim dhe për sa i përket gjykimit të çështjes në seancë gjyqësore me praninë e palëve. Ai kolegji nuk ka marrë në konsideratë se shtetasi S.Ç. nuk ka paraqitur rekurs kundër vendimeve objekt kërkesë për rishikim, duke përbërë kështu gjë të gjykuar. Shtetasi S.Ç. nuk legjitimohet për paraqitjen e kërkesës për rishikim në mungesë të

dokumenteve ligjore të pronësisë, sikurse faktohet në vendimet objekt kërkesë për rishikim, ndaj të cilëve ai nuk ka ushtruar rekurs. Po kështu, pa një analizë juridiko-ligjore, ai kolegj ka realizuar gjykimin për dispozita procedurale me efekte retroaktive, të cilat nuk ekzistonin ose nuk ishin miratuar nga ligjvënësi në momentin e paraqitjes së kërkesës për rishikim, duke mos arsyetuar vendimin të nenit 498 i KPC-së, por në nenin 485 të këtij kodi. Vendimi këtij kolegj është kontradiktor, i pamjaftueshëm dhe i paqartë, duke mos përmbushur standardet kushtetuese të arsyetimit të lidhur me parimin e sigurisë juridike.

54. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se e drejta për një proces të rregullt ligjor përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës. Arsyetimi i vendimeve është element thelbësor i një vendimi të drejtë. Funkzioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë (*shih vendimin nr. 14, datë 21.03.2023; nr. 3, datë 20.01.2017; nr.38, datë 30.12.2010 të Gjykatës Kushtetuese*). Vendimi gjyqësor, në çdo rast, duhet të jetë logjik, i rregullt në formë dhe i qartë në përmbajtje. Në tërësinë e tij ai duhet konsideruar si një unitet, në të cilin pjesët përbërëse janë të lidhura ngushtësisht mes tyre dhe ato duhet të jenë në shërbim dhe funksion të njëra-tjetrës (*shih vendimin nr. 31, datë 29.05.2023; nr. 12, datë 19.03.2015; nr. 33, datë 08.12.2005 të Gjykatës Kushtetuese*).

55. Zbatimi i këtij parimi është vlerësuar nga Gjykata rast pas rasti, në varësi të rrethanave konkrete të çështjes, duke analizuar nëse vendimet gjyqësore të kundërshtuara e kanë përmbushur në mënyrë të mjaftueshme detyrimin për arsyetimin e vendimeve të tyre. Në aspektin e kontrollit kushtetues, Gjykata verifikon nëse arsyetimi i vendimit gjyqësor i ka plotësuar ose jo kriteret e përcaktuara më sipër, të cilat garantojnë të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar (*shih vendimin nr. 19, date 01.04.2021; nr. 79, datë 14.12.2017; nr. 3, datë 26.01.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

56. Për sa i përket rishikimit, Gjykata është shprehur se ai përfaqëson një formë të veçantë ankimi, një mjet të jashtëzakonshëm, me anë të të cilit kërkohet rishikimi i një vendimi të formës së prerë të gjykatës. Nëpërmjet këtij mjeti ankimi mund të hapet një gjykim i mbyllur në mënyrë përfundimtare nga gjykata. Duke qenë një mjet i jashtëzakonshëm, pasi ka për objekt një vendim gjyqësor të formës së prerë, me autoritetin e gjësë së gjykuar, pala e interesuar mund të kërkojë

rishikimin e një vendimi gjyqësor vetëm për një numër të kufizuar shkaqesh, të parashikuara shprehimisht nga dispozitat procedurale përkatëse (*shih vendimet nr. 11, datë 10.03.2023; nr. 5, datë 01.03.2018; nr. 36, datë 26.07.2011 të Gjykatës Kushtetuese*).

57. Duke iu rikthyer çështjes konkrete, Kolegji konstaton se vendimi nr. 00-2023-4090(135), datë 15.03.2023 i Kolegjit Civil i Gjykatës së Lartë, në aspektin formal, në pjesën hyrëse të tij, përmban kërkesin, objektin dhe bazën ligjore të kërkesës për rishikim, sikundër edhe palët. Gjithashtu ai përmban objektin dhe bazën ligjore të çështjeve ku janë dhënë vendimet objekt kërkesë për rishikim. Vendimi përmban dhe rrethanat e çështjes, krahas vendimeve të gjykatave objekt kërkesë për rishikim dhe motivet mbi të cilat ato janë bazuar. Në vijim ai përmban pretendimet e ngritura në kërkesën për rishikim edhe prapësimet e kërkueses. Së fundi, vendimi përmban edhe vlerësimin e Kolegjit Civil në lidhje me procedurën e ndjekur, themelin e kërkesës për rishikim, dhe pjesën urdhëruese.

58. Në lidhje me themelin e kërkesës për rishikim, Kolegji konstaton se Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë fillimisht ka evidentuar se parimi i sigurisë juridike dikton rregullin se kur mosmarrëveshja civile është shqyrtuar në themel nga gjykatat ajo duhet të vendoset njëherë dhe përgjithmonë, ndërkohë që derogimi nga ky parim mund të justifikohet për korrigjimin e gabimeve gjyqësore dhe nga dështimi në dhënien e drejtësisë vetëm në raste përjashtimore, kur ka të dhëna se vendimi gjyqësor i formës së prerë që ka zgjidhur konfliktin gjyqësor në mënyrë përfundimtare, nuk i përgjigjet së vërtetës objektive. Në lidhje me kërkesën në shqyrtim, ai ka arsyetuar se kërkesa është bërë nga pala gjyqumbëse për vendime gjyqësore të formës së prerë, kërkesë e cila gjen mbështetje në ligj, në nenin 494, paragrafi i dytë, shkronja “d”, të KPC-së, përmbajtja e së cilës nuk ka ndryshuar asnjëherë nga miratimi. Sipas Kolegjit Civil, vendimet gjyqësore të formës së prerë objekt kërkesë për rishikim janë bazuar në vendimin nr. 1421, datë 30.09.2004 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan lënë në fuqi me vendimin nr. 131, datë 15.03.2005 të Gjykatës së Apelit Durrës, ndërkohë që ky i fundit është prishur më pas nga Gjykata e Lartë (me vendimin nr. 00-2009-689(221), datë 18.06.2009), ku pas rigjykimit të çështjes së urdhëruar prej saj, vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan është ndryshuar nga Gjykata e Apelit Durrës (me vendimin nr. 10-2012-1779(836), datë 22.11.2012), që ka vendosur përfundimisht rrëzimin e padisë së kërkueses. Në kushtet kur trashëgimtarët ligjorë të Q.B. e kanë fituar titullin e pronësisë për truallin

me sipërfaqe 156 m² pikërisht me vendimet e sipërcituara, të cilat më pas janë prishur dhe ndryshuar nga Gjykata e Lartë, Kolegji Civil ka arritur në përfundimin se plotësohet kushti i parashikuar nga neni 494, paragrafi i dytë, shkronja “d”, i KPC-së për rishikimin e vendimeve gjyqësore të formës së prerë objekt kërkesë, ku mbi këtë bazë ka vendosur pranimin e saj duke prishur ato vendime dhe dërguar çështjen për rigjykim në shkallë të parë.

59. Nga sa më sipër, Kolegji vëren se në tërësinë e tij vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nuk është alogjik, kontradiktor, i paqartë ose në mungesë të elementeve formale. Ai përmban mjaftueshëm arsyetim për konkluzionin e arritur, ndërsa pjesët përbërëse të tij janë të lidhura ngushtësisht mes tyre dhe në shërbim e funksion të njëra-tjetrës, ndërkohë që pjesa urdhëruese është rezultat logjik i arsytimit. Kolegji konstaton se në vendimin e Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nuk ka ndonjë arsyetim specifik për kundërshtimet e kërkueses në lidhje me legjitimitetin e S.Ç. në paraqitjen e kërkesës. Megjithatë, një mangësi e tillë në arsyetim, në rrethanat kur ai kolegji ka arsyetuar pozitivisht për plotësimin e kërkesave të ligjit për pranueshmërinë e kërkesës për rishikim, nuk mund të çojë në përfundimin se vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë nuk përmbush kriteret e përcaktuara nga jurisprudenca kushtetuese.

60. Për rrjedhojë, Kolegji çmon se pretendimi i kërkueses për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit është haptazi i pabazuar.

61. Në përfundim, Kolegji vlerëson se kërkesa nuk përmban shkaqe për kalimin e saj për shqyrtim në seancë plenare.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegji i Gjykatës Kushtetuese, në bazë të neneve 31 dhe 31/a, pika 2, shkronja “e”, të ligjit nr. 8577, datë 10.02.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

V E N D O S I:

Moskalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare.